

Bruselis, 2015 12 18
COM(2015) 906 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**Trečioji Kosovo* pažangos įgyvendinant vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano
reikalavimus ataskaita**

{SWD(2015) 706 final}

1. ĮVADAS

2012 m. sausio 19 d. Europos Komisija pradėjo dialogą su Kosovu dėl vizų režimo liberalizavimo*. 2012 m. birželio 14 d. ji perdavė Kosovo vyriausybei vizų režimo liberalizavimo veiksmų planą. Šiame dokumente nustatyti visi teisės aktai ir kitos priemonės, kuriuos Kosovas turi priimti ir įgyvendinti siekdamas vizų režimo liberalizavimo.

Komisija priėmė dvi ataskaitas dėl Kosovo pažangos plėtojant dialogą dėl vizų režimo: pirmąją – 2013 m. vasario 8 d.¹, antrąją – 2014 m. liepos 24 d.² Šiose ataskaitose įvertinta Kosovo padaryta pažanga, pateiktos rekomendacijos Kosovo valdžios institucijoms ir numatomo bevizio režimo poveikio migracijai ir saugumui statistiniai duomenys.

Tai yra trečioji ataskaita, kurioje Komisija įvertina Kosovo pažangą, padarytą įgyvendinant vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano reikalavimus. Joje apibendrinami su teisės aktu įgyvendinimu susiję pokyčiai ir pateikiamos rekomendacijos srityse, kuriose reikia imtis tolesnių veiksmų, siekiant visiškai įgyvendinti vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano reikalavimus. Kartu su ataskaita pateikiamas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas³, kuriame aptariamas tikėtinas vizų režimo liberalizavimo poveikis migracijai ir saugumui.

Ataskaita ir kartu pateikiamas dokumentas grindžiami Kosovo vyriausybės pateiktomis ataskaitomis, ES valstybių narių ekspertų, dalyvavusių 2015 m. liepos mėn. vertinimo misijoje, parengtomis ataskaitomis, iš ES biuro Kosove, EULEX ir ES agentūrų gauta informacija, taip pat Eurostato surinktais ir valstybių narių pateiktais statistiniais duomenimis.

Dialogo dėl vizų režimo plėtojimas neturi poveikio ES valstybių narių pozicijai dėl statuso.

2. SU READMISIJA IR REINTEGRACIJA SUSIJĘ REIKALAVIMAI

2.1. Readmisija

Kosovas tenkina **visus septynis reikalavimus** readmisijos srityje.

Kosovo teisinė readmisijos sistema sukurta. Kosovas sudarė readmisijos susitarimus su 17 ES valstybių narių, trimis Šengeno asocijuotosiomis valstybėmis ir dviem Vakarų Balkanų šalimis.⁴ 2015 m. gruodžio 15 d. Kosovas pasirašė readmisijos susitarimą su Turkija ir pradėjo derybas su kitomis valstybėmis.

Kosovo piliečių readmisija veikia tinkamai, įskaitant pažeidžiamų asmenų readmisiją⁵. Kosovas pagerino prašymų tvarkymą ir nebeliko neišnagrinėtų bylų problemos. Nėra duomenų apie trečiųjų šalių piliečių ir asmenų be pilietybės readmisiją.

---

* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

¹ COM(2013) 66 *final*.

² COM(2014) 488.

³ SWD(2015) 706.

⁴ Albanija, Austrija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Italija, Juodkalnija, Kroatija, Lichtenšteinu, Malta, Norvegija, Prancūzija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Šveicarija, Vengrija, Vokietija ir bendrą susitarimą su Belgija, Liuksemburgu ir Nyderlandais.

⁵ Per išskirtinę Kosovo migracijos krizę nuo 2014 m. rugsėjo mėn. iki 2015 m. balandžio mėn. 87 495 Kosovo piliečiai prašė prieglobsčio ES valstybėse narėse ir Šengeno asocijuotosiose valstybėse. Per pirmuosius dešimt 2015 m. mėnesių Kosovas priėmė atgal 9 182 savo piliečius.

2.2. Reintegracija

Kosovas tenkina **du iš trijų reikalavimų** reintegracijos srityje.

2015 m. Kosovas skyrė 3,2 mln. EUR biudžetą Reintegracijos fondui, įskaitant 1 mln. EUR grįžtantiems asmenims skirto būsto statybai. 20 proc. šių lėšų išleista per pirmąjį šių metų pusmetį. Šiuo metu nustatyta bylų valdymo sistema, kuri padeda grįžtantiems asmenims gauti reintegracijos paslaugas. Galutinė kriterijų atitikimo data toliau yra 2010 m. liepos mėn., tačiau asmenys, kurie iš Kosovo išvyko vėliau, sugrįžę taip pat gali naudotis priimančiosios šalies skubios pagalbos paslaugomis, pavyzdžiui, transportu, apgyvendinimu prieglaudoje ir medicinos pagalba. Pažeidžiami asmenys gali naudotis visomis šio fondo lėšomis finansuojamomis paslaugomis, nepaisant išvykimo iš Kosovo datos.

Per pirmąjį 2015 m. pusmetį 1 542 iš 2 744 bylų valdymo sistemoje užregistruotų grįžtančių asmenų (56 proc.) grįžę į Kosovą nedelsiant sulaukė tokios pagalbos kaip transportas, apgyvendinimas prieglaudoje, maistas ir medicinos pagalba. 256 sistemoje užregistruoti asmenys (9 proc.) pasinaudojo tvarios reintegracijos paslaugomis, pavyzdžiui, bedarbio pašalpa ir parama verslo planams. Turėtų būti toliau tobulinamos mokymų programos kvalifikuotiems grįžtantiems asmenims ir vaikų reintegracija į mokyklų sistemą, ypač mokant kalbą.

Rekomendacija Nr. 1

- Siekiant visiškai įgyvendinti reikalavimus reintegracijos srityje, turėtų būti visiškai išmokėtos Reintegracijos fondo lėšos, dėmesį skiriant pagalbai įsidarbinant, smulkaus verslo kūrimui, profesiniam mokymui ir vaikų kalbų mokymui.

3. 1 SKYRIUS. DOKUMENTŲ SAUGUMAS

Kosovas tenkina **aštuonis iš devynių reikalavimų** dokumentų saugumo srityje.

Taikomos tinkamos asmens kelionės dokumentų, asmens tapatybės kortelių ir pirminių dokumentų apsaugos priemonės. Šie dokumentai atitinka Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos ir ES dokumentų saugumo standartus.

Labai patobulinta Kosovo civilinės būklės registracijos sistema. Tęsiami darbai siekiant sukurti bendrą centrinę duomenų bazę, kurioje būtų sujungti duomenys iš esamų duomenų bazių, patikrinant pagrindinių duomenų vientisumą ir kokybę. Surengus atitinkamus mokymus, 2015 m. liepos mėn. įdiegta nauja Kosovo civilinės būklės registracijos sistemos versija, kurią naudojant būtina griežtai patikrinti duomenis kiekvieną kartą, kai išduodamas naujas civilinės būklės sertifikatas.

Teikiant paraišką dėl civilinės būklės dokumento, piliečiams suteikiamas unikalus asmens kodas, susietas su jų biometriniais duomenimis. Taip civilinės registracijos įstaiga galėjo patikrinti 1 602 453 piliečių, arba 86 proc. gyventojų, asmens duomenis.

2014 m. civilinės registracijos įstaiga sudarė susitarimo memorandumus su Kosovo prokuratūros taryba, Kosovo teisėjų taryba, Kosovo policija, finansinės žvalgybos padaliniu, mokesčių administravimo institucija ir Kosovo muitine, siekdama užtikrinti jų atitinkamų duomenų bazių sąveiką. Šiuo metu dauguma šių duomenų bazių susietos tarpusavyje.

Vardų ir pavardžių keitimas reglamentuojamas 2015 m. gegužės mėn. priimtais ir 2015 m. lapkričio mėn. iš dalies pakeistais antrinės teisės aktais. Patikrinus nusikalstamą praeitį ir nustačius, kad pareiškėjo atžvilgiu nėra vykdomas nusikalstamos veikos tyrimas, paraiškas turi patvirtinti policija ir teisminės institucijos. Paraiškas galima teikti tik kartą per penkerius metus. 2015 m. lapkričio mėn. priimtomis pataisomis civilinės registracijos įstaigoje įsteigtas

specialus komitetas, tikrinantis paraiškas dėl vardų ir pavardžių keitimo remiantis išrašais iš civilinės būklės registracijos sistemos. Tikimasi, kad ateityje šis komitetas patars vietos savivaldybėms, ar patvirtinti paraiškas. Dabar šis iš dalies pakeistas teisės aktas turėtų būti visiškai įgyvendintas.

Rekomendacija Nr. 2

- Siekdamas visiškai įgyvendinti reikalavimus dokumentų saugumo srityje, Kosovas turėtų įrodyti, kad įgyvendino iš dalies pakeistus teisės aktus dėl vardų ir pavardžių keitimo.

4.2 SKYRIUS. SIENŲ IR (ARBA) PASIENIO IR MIGRACIJOS VALDYMAS

4.1. Sienų ir (arba) pasienio valdymas

Kosovas tenkina **keturiolika iš penkiolikos reikalavimų** sienų ir (arba) pasienio valdymo srityje, įskaitant vežėjų atsakomybę.

Kosovo teisės aktai iš esmės atitinka Šengeno *acquis* ir patikros vykdomos pagal ES standartus. Sienų ir (arba) pasienio perėjimo punktai tinkamai įrengti, kad būtų galima atlikti pirmos ir antros linijos patikrinimus, išskyrus Merdare, kur šiuo metu įrengiamas bendras ISV perėjimo punktas. Pagal 2015 m. liepos mėn. ekspertų misijos rekomendacijas Kosovo valdžios institucijos 2015 m. lapkričio mėn. viduryje vėl įvedė patikrinimus išvykstant pagrindiniame sienos ir (arba) pasienio perėjimo punkte su Albanija.

Susijusios valdžios institucijos turi pakankamai darbuotojų, kontroliuojančių eismo srautus ir keleivių judėjimą. Darbuotojai tinkamai aprūpinti, kad galėtų stebėti sienas. Didelės rizikos zonoms stebėti taikoma rizikos analizė, tačiau vis dar nustatoma mažai pažeidimo atvejų. Maisto ir veterinarijos tarnyba turi prieigą prie interneto.

Kosovo ISV centras veikia visu pajėgumu. Šiame centre dirba visų susijusių valdžios institucijų darbuotojai ir jis vykdo centralizuotą strateginę ir operatyvinę rizikos analizę, keičiasi informacija ir užtikrina duomenų apsaugą. Vietos lygmeniu rizikos analizė vykdoma sienos perėjimo punktuose.

Pagerėjo bendradarbiavimas su kaimyninėmis šalimis. Prieš Kosovo piliečiams suteikiant teisę keliauti be vizų Kosovas turėtų ratifikuoti susitarimą dėl sienų ir (arba) pasienio nustatymo su Juodkalnija.

Labai pagerėjo Kosovo bendradarbiavimas su FRONTEX. Visos susijusios valdžios institucijos informuotos apie su sienomis ir (arba) pasieniu susijusių nusikaltimų padėtį, nors nustatytų ir ištirtų padedamos neteisėtos migracijos, prekybos žmonėmis ir prekybos narkotikais atvejų skaičius išlieka mažas.

Rekomendacija Nr. 3

- Siekdamas visiškai įgyvendinti reikalavimus sienų ir (arba) pasienio valdymo srityje, prieš Kosovo piliečiams suteikiant teisę keliauti be vizų Kosovas turėtų ratifikuoti susitarimą dėl sienų ir (arba) pasienio nustatymo su Juodkalnija.

4.2. Migracijos valdymas

Kosovas tenkina **visus dešimt reikalavimų** migracijos valdymo srityje.

Kosovo migracijos valdymo srities teisės aktai atitinka ES *acquis*.

15 iš 30 Kosovo diplomatinių arba konsulinių misijų užsienyje įdiegta Kosovo vizų informacijos sistema (KVIS). Likusios 15 prie KVIS neprijungtų misijų daugiausia yra ES valstybėse narėse arba Šengeno asocijuotosiose valstybėse, kuriose bent viena konsulinė

įstaiga, paprastai esanti sostinėje, jau yra prijungta prie šios sistemos. Kadangi Kosovo diplomatinis atstovavimas pasaulyje yra ribotas, KVIS prieinama tik keliose Amerikos, Afrikos ir Azijos sostinėse. Siekdamos, kad ši sistema būtų prieinama visiems trečiųjų šalių piliečiams, kurie kreipiasi dėl Kosovo vizos,⁶ Kosovo valdžios institucijos pradėjo naudotis išorės paslaugų teikėjų užsakomosiomis paslaugomis tvarkant prašymus išduoti vizą, tačiau jos toliau kontroliuoja sprendimus dėl vizų. Šis procesas turėtų būti tęsiamas.

Pagal Šengeno sienų kodeksą vizos prie Kosovo sienų išduodamos tik išskirtinėmis aplinkybėmis⁷.

Kosovo plataus masto migracijos profilis parengtas tinkamai. Jis galėtų būti dar patobulintas įtraukiant informaciją apie Kosovo diasporą.

2014 m. Kosovas užsieniečiams išdavė 77 leidimus gyventi. Kadangi užsieniečių integracija vis dar yra ankstyvajame etape, Kosovas šioje srityje turėtų pasinaudoti savo patirtimi, įgyta vykdant reintegracijos programą.

Kosovas naudoja sulaikymo centrus – laikiną sulaikymo centrą Prištinos oro uoste ir nuolatinį sulaikymo centrą Vranidolyje – pagal ES grąžinimo direktyvą. Grįžtantiems asmenims taikomos tinkamos procesinės apsaugos priemonės ir teikiamos paslaugos, kaip reikalaujama Grąžinimo direktyvoje. Abiem įstaigoms turėtų būti pateikti informaciniai leidiniai, kuriuose aprašomos procesinės apsaugos priemonės grįžtantiems asmenims.

Šiuo metu siekiama susieti įvairias teisėsaugos ir migracijos duomenų bazes⁸.

4.3. Prieglobstis

Kosovas tenkina **šešis iš septynių reikalavimų** prieglobsčio srityje.

Kosovo teisės aktai atitinka ES *acquis*, be to, Kosovas turi reikiamą institucinę struktūrą ir išteklius, kad galėtų teikti tarptautinę apsaugą prieglobsčio prašytojams.

Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro duomenimis, 2013 m. ir 2014 m. atitinkamai 62 ir 98 asmenys prašė prieglobsčio Kosove, 2013 m. papildoma apsauga suteikta keturiems prašytojams, 2014 m. – vienam prašytojui. Nors Vakarų Balkanų migracijos maršrutas iki šiol neapėmė Kosovo, Kosovas turėtų naudotis savo infrastruktūra, kad suteiktų tarptautinę apsaugą, kuriems ji reikalinga.

2015 m. Kosovas ėmė gerokai intensyviau bendradarbiauti su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru, visų pirma nuotolinio vertimo žodžiu srityje. Kosovas parengė savo vertėjų žodžiu sąrašą ir sudarė susitarimą su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru, kad galėtų naudotis nuotolinio vertimo žodžiu ištekliais tomis kalbomis, kurių neapima Kosovo sąrašas.

---

⁶ 88 šalių piliečiai kreipėsi dėl Kosovo vizos. Vizos reikalavimas netaikomas ES valstybių narių ir Šengeno asocijuotųjų valstybių piliečiams. Trečiųjų šalių piliečiai, kuriems taikomas reikalavimas turėti Kosovo vizą, gali į Kosovą atvykti penkiolikai dienų, jei turi galiojančią daugkartinę Šengeno vizą. Šios nuostatos taip pat taikomos asmenims, turintiems pabėgėlių ir asmenų be pilietybės kelionės dokumentus.

⁷ Nuo 2014 m. spalio mėn. iki 2015 m. spalio mėn. Kosovo sienų ir (arba) pasienio perėjimo punktuose išduotos tik 8 vizos.

⁸ Šios sistemos apima: sienų valdymo sistemą, Kosovo policijos informacijos sistemą, Kosovo vizų informacijos sistemą, civilinės būklės registracijos sistemą ir grįžtančių asmenų bylų valdymo sistemą, taip pat prieglobsčio ir migracijos duomenų bazę.

Rekomendacija Nr. 4

- Siekdamas visiškai įgyvendinti reikalavimus prieglobsčio srityje, Kosovas turėtų tirti žemo prieglobsčio suteikimo prašytojams lygio priežastis.

5. 3 SKYRIUS. VIEŠOJI TVARKA IR SAUGUMAS

5.1. Organizuoto nusikalstamumo, korupcijos ir terorizmo prevencija bei kova su jais

Kosovas tenkina **dvylika iš penkiolikos reikalavimų** kovos su organizuotu nusikalstamumu, korupcija ir terorizmu srityje.

2015 m. birželio mėn. asamblėja priėmė keturių pagrindinių įstatymų⁹, kuriais paremta Kosovo baudžiamojo teisingumo sistema, pataisas. Šiomis pataisomis suderinti teisėjų ir prokurorų skyrimo ir atleidimo kriterijai, sustiprintas jų nepriklausomumas suteikiant jiems įgaliojimą siūlyti savo biudžetą. Šiuo metu pildomos laisvos darbo vietos tiek Kosovo teisėjų taryboje, tiek Kosovo prokuratūros taryboje¹⁰.

2015 m. spalio mėn. Kosovo teisėjų taryba perkėlė tris teisėjus į Prištinos žemiausios instancijos teismo sunkių nusikaltimų departamentą ir dabar šiame teisme iš viso dirba 14 teisėjų. Tokie teigiami pokyčiai turėtų būti vykdomi visuose sunkių nusikaltimų departamentuose visuose Kosovo teismuose. Kosovo prioritetas turėtų būti toliau didinti žemiausios instancijos teismų sunkių nusikaltimų departamentų žmogiškuosius išteklius, įskaitant kvalifikuotų teisėjų bei pagalbinių darbuotojų skaičių ir atitinkamą biudžetą.

2014 m. Kosovo teisėjų taryba priėmė neišspręstų bylų skaičiaus mažinimo strategiją, kuria siekiama iki 2016 m. pabaigos priimti sprendimus dėl didžiosios dalies administracinių ginčų¹¹. Dabar Kosovo teisėjų taryba menkus išteklius pirmiausia turėtų paskirstyti taip, kad sunkių nusikaltimų departamentų teisėjai ir atitinkami pagalbiniai darbuotojai galėtų sutelkti dėmesį į sunkaus organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylų nagrinėjimą.

Kosovas vis dar neturi daug patirties nagrinėjant sunkaus organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylas, iš dalies dėl su teisminių institucijų pajėgumais susijusių problemų¹². Siekdamas ištaisyti tokią padėtį, 2015 m. spalio mėn. vyriausiasis prokuroras pavedė specialios prokuratūros laikinajam vadovui atlikti pagrindinio koordinatoriaus atrenkant ir nukreipiant didelio atgarsio sulaukusias sunkaus organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylas pareigas. Dabar Kosovas turėtų nutarti suteikti centrinio koordinatoriaus biurui įgaliojimus ir išteklius vadovauti tarpdisciplininėms grupėms, kurias sudaro specialieji prokurorai, policijos pareigūnai, muitinės ir mokesčių pareigūnai, vykdyti finansinius tyrimus ir stebėti tolesnius teisminių institucijų veiksmus didelio atgarsio sulaukusiose sunkaus organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylose, įskaitant turto išaldymą ir areštą, konfiskavimo įsakymų vykdymą ir neteisėtai įsigyto turto grąžinimą visuomenei.

Kosovas rengia integruotą bylų valdymo sistemą, kuri leistų stebėti įvairius bylų etapus – pradedant žvalgybos ir tyrimo etapu, baudžiamuoju persekiojimu, galutinio apkaltinamojo

⁹ Teismų įstatymas, Kosovo teisėjų tarybos įstatymas, Kosovo prokuratūros tarybos įstatymas, Prokuroro įstatymas.

¹⁰ Iš esamos 171 prokurorams skirtos darbo vietos Kosovo prokuratūros taryba užpildė 157. Šiuo metu vykdomas konkursas įdarbinti 15 mažumoms priklausančių prokurorų.

¹¹ Iš 102 009 bylų, kurios 2011 m. gruodžio mėn. buvo neišnagrinėtos, 2014 m. Kosovo teismai sugebėjo išnagrinėti apytikriai 25 275 senas bylas (arba beveik 25 proc. neišnagrinėtų bylų). Daugumoje šių bylų reikėjo įvykdyti su komunalinių mokesčių mokėjimu susijusius nuosprendžius. Kosovo teisėjų taryba iki 2016 m. planuoja toliau mažinti neįvykdytų nuosprendžių skaičių, visų pirma pasitelkdama alternatyvų ginčų sprendimą.

¹² 2013 m. prokuratūra su organizuotu nusikalstamumu susijusius kaltinimus pateikė 2 bylose, 2014 m. – 8 bylose, o pirmą 2015 m. pusmetį – 3 bylose. 2013 m. prokuratūra kaltinimus pateikė 314 korupcijos bylą, 2014 m. – 444 bylose, o pirmą 2015 m. pusmetį – 128 bylose. Nėra duomenų apie šių bylų galutinius apkaltinamuosius nuosprendžius.

nuosprendžio priėmimu ir baigiant turto susigrąžinimu. Už didelio atgarsio sulaukusias sunkaus organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylas atsakingas centrinio koordinatoriaus biuras turėtų imtis veiksmų, siekdamas stiprinti teisėsaugos ir prokuratūros operatyvinius bei informacinių technologijų ryšius. Vykdomi parengiamieji darbai.

Įgyvendinta 2014 m. vyriausybės pinigų plovimo ir terorizmo finansavimo prevencijos strategija, tačiau vis dar paskelbiama nedaug apkaltinamųjų nuosprendžių už pinigų plovimą.

Kosovas padarė nedidelę pažangą išaldant ir areštuojant neteisėtai įgytą turtą, tačiau tik maža dalis tokio turto buvo konfiskuota¹³. Kadangi nėra pakankamai nutarimų konfiskuoti, Apriboto ir konfiskuoto turto valdymo agentūra yra priversta neribotą laiką valdyti teisėsaugos institucijų areštuotą turtą. Turėtų būti visapusiškai taikomas 2013 m. įstatymas dėl išplėstų įgaliojimų konfiskuoti turtą.

2015 m. Kosovas labai sustiprino žvalgyba grindžiamą policijos veiklą, kuri turėtų būti tęsiama. Kosovo policija turi prieigą prie daugelio jos darbui reikalingų duomenų bazių.

Rengiama elektroninė informacijos apie teistumą duomenų bazė, tačiau į sistemą dar turi būti suvesti visi duomenys.

Viešieji pirkimai tebėra pagrindinis korupcijos Kosove šaltinis. 2015 m. gruodžio 14 d. Asamblėja priėmė iš dalies pakeistą įstatymą dėl viešųjų pirkimų, kuriuo, be kita ko, sukurta elektroninių pirkimų platforma ir siekiama reglamentuoti Viešųjų pirkimų reguliavimo komisijos, kuri valdo viešuosius pirkimus Kosove, ir Viešųjų pirkimų tikrinimo įstaigos, kuri tikrina komisijos priimtus sprendimus, narių statusą. Šie pakeitimai turi įsigalioti 2016 m. sausio mėn. Kadangi yra įtarimų, kad Viešųjų pirkimų tikrinimo įstaiga ir teisminės institucijos sudarė slaptą susitarimą, taip pat įtarimų dėl Viešųjų pirkimų tikrinimo įstaigos vadovo korupcijos, labai svarbu, kad Kosovas nustatytų tinkamas apsaugos priemones, kuriomis būtų užtikrintas Viešųjų pirkimų tikrinimo įstaigos veiklos nepriklausomumas. Siekiant apsaugoti abiejų institucijų nepriklausomumą, turėtų būti įgyvendinti griežti profesinio sąžiningumo planai.

Kovos su korupcija agentūra ir Nacionalinė kovos su korupcija taryba, kuriai vadovauja Kosovo prezidentas, ėmė daug glaudžiau bendradarbiauti. Kovos su korupcija agentūra turi tinkamus išteklius ir toliau tikrina turto deklaracijas ir stebi interesų konfliktus viešajame sektoriuje.

2014 m. rinkimų kampanijos metu pradėtas taikyti Kosovo įstatymas dėl politinių partijų finansavimo. Šiuo metu Centrinė rinkimų komisija turi pakankamai darbuotojų. Per praeitų metų kampaniją visos politinės partijos pateikė Centrinei rinkimų komisijai finansines ataskaitas ir kai kurioms partijoms skirtos baudos už pavėluotai pateiktas ataskaitas.

2015 m. gegužės mėn. priimtas Kosovo įstatymas dėl informacijos perėmimo. Teisiniu, procedūriniu ir techniniu požiūriu aiškiai atskiriamas teisėtas informacijos perėmimas baudžiamojo teisingumo ir Kosovo saugumo užtikrinimo tikslais. Šiuo teisės aktu taip pat reglamentuojamas duomenų saugojimas. Šis pagrindinis teisės aktas yra įgyvendinamas.

---

¹³ 2014 m. išaldyta arba areštuota turto už 30 mln. EUR, tačiau konfiskuoto turto vertė siekia tik 128 000 EUR. Per pirmąjį 2015 m. pusmetį pagal įsakymą išaldyti arba areštuoti konfiskuota 27 000 EUR iš 16 mln. EUR vertės turto.

Dabar Kosove vykdoma liudytojų apsaugos programa. Policijos liudytojų apsaugos direktoratas turi pakankamai darbuotojų ir pakankamą biudžetą. Su trečiosiomis šalimis sudaryta daug perkėlimo susitarimų.

Kosovas padarė nedidelę pažangą kovoje su prekyba narkotikais. 2013 m. ir 2014 m. areštuota vis daugiau marihuanos, heroino ir kokaino. Kosovas sudarė susitarimo memorandumų rinkinį su pagrindiniais partneriais ir per skyrių, atsakingą už tarptautinį bendradarbiavimą su teisėsaugos institucijomis, dalyvauja Europolo vadovaujamo Vakarų Balkanų maršruto ir Bendrų tyrimų Balkanų grupės kovos su prekyba narkotikais veikloje. Dauguma policijos tiriamų organizuoto nusikalstamumo bylų susijusios su prekyba narkotikais, nors galutinių apkaltinamųjų nuosprendžių su prekyba narkotikais susijusiose bylose vis dar priimama nedaug.

Kosovas tinkamai reaguoja į prekybą žmonėmis ir neteisėtą migrantų gabenimą. Policija turi pakankamai darbuotojų, kad galėtų tirti su prekyba žmonėmis ir neteisėtu migrantų gabenimu susijusius nusikaltimus. Po išskirtinės migracijos iš Kosovo krizės 2014 m. pabaigoje ir 2015 m. pradžioje Kosovas sugriežtino autobusų įmonių, kurios paprastai padėdavo neteisėtai gabenti migrantus, kontrolę. Nors Vakarų Balkanų migracijos maršrutas iki šiol neapėmė Kosovo, jis sustiprino bendradarbiavimą teisėsaugos srityje su Serbija, Vengrija ir Austrija.

Įgyvendinamas įstatymas dėl kompensacijų nusikaltimų aukoms ir Kosovas deda didesnes pastangas aukoms reabilituoti ir užkirsti kelią prekybai žmonėmis.

Kosovas sprendžia neteisėtos prekybos ginklais klausimą, bet šaulių ginklų sunaikinimo lygis išlieka žemas. Kad pastangos kovoje su neteisėta prekyba ginklais būtų veiksmingesnės, Kosovo prioritetas turėtų būti įgyvendinti visus ES ir Pietryčių Europos regiono veiksmų plane dėl neteisėtos prekybos šaunamaisiais ginklais numatytus veiksmus.

Kosovo kovos su terorizmu pastangos yra veiksmingos. Susirūpinimą tebekelia užsienio kovotojai – Kosovo valdžios institucijos turi daug informacijos apie Kosovo kovotojus Sirijoje. Įgyvendinamas 2015 m. įstatymas dėl draudimo dalyvauti ginkluotuose konfliktuose. Vyriausybė deda daug didesnes pastangas kovoti su smurtiniu ekstremizmu ir radikalizmu Kosove, visų pirma pasitelkdama islamo vadovų pagalbą.

Rekomendacijos Nr. 5, 6 ir 7

Siekdamas visiškai įgyvendinti reikalavimus kovos su organizuotu nusikalstamumu, korupcija ir terorizmu srityje, Kosovas turėtų:

- į sunkių nusikaltimų departamentus visuose Kosovo teismuose perkelti pakankamą skaičių teisėjų ir atitinkamai pagalbinių darbuotojų;
- sukaupti tyrimų, galutinių teismo sprendimų priėmimo ir turto konfiskavimo patirties sunkaus organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylose, visų pirma suteikdamas sunkaus organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylų centriniam koordinatoriui įgaliojimus ir išteklius vadovauti tarpdisciplininėms finansinių tyrimų grupėms ir stebėti tolesnius teisminių institucijų veiksmus tokiose bylose;
- užtikrinti Viešųjų pirkimų tikrinimo įstaigos veiklos nepriklausomumą. Siekiant apsaugoti šios įstaigos ir Viešųjų pirkimų reguliavimo komisijos nepriklausomumą, turėtų būti įgyvendinti griežti profesinio sąžiningumo planai.

5.2. Bendradarbiavimas teisėsaugos srityje

Kosovas tenkina **visus vienuolika** bendradarbiavimo teisėsaugos srityje **reikalavimų**.

Kosovas sudarė 55 susitarimo memorandumus dėl bendradarbiavimo teisėsaugos srityje su 16 šalių ir EULEX. Į pagrindines šalis partneres, kaip antai Turkija, Vokietija, Austrija ir Prancūzija, išsiųsti 7 ryšių palaikymo pareigūnai.

Bendradarbiavimas teisėsaugos srityje vykdomas arba dvišaliu pagrindu, arba palaikant ryšį su Europolu per EULEX, arba palaikant ryšį su Interpolu per Jungtinių Tautų laikinosios administracijos misijos Kosove kontaktinį punktą. Europolas ir Interpolas taip pat padeda keistis teisėsaugos informacija su Serbija.

Ryšiai su Europolu per EULEX labai pagerėjo, kaip ir bendradarbiavimas su Interpolu per Jungtinių Tautų laikinosios administracijos misijos Kosove kontaktinį punktą. 2015 m. rugpjūčio mėn. Kosovas pateikė paraišką prisijungti prie Interpolo.

Kosovo policija gali dalyvauti Europos policijos koledžo rengiamuose seminaruose.

5.3. Teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose

Kosovas tenkina **visus septynis reikalavimus** teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje.

Atitinkama institucija turi pakankamai darbuotojų, kad susitvarkytų su gaunamais ir siunčiamais prašymais dėl savitarpio teisinės pagalbos.

Kosovas sudarė savitarpio teisinės pagalbos susitarimus su Belgija, buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija, Italija, Kroatija, Šveicarija, Turkija ir Vokietija. Vedamos derybos su Jungtinėmis Valstijomis, Juodkalnija ir Slovėnija. Labai pagerėjo bendradarbiavimas su Serbija per Europos Sąjungos specialųjį įgaliotinį.

Teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose su ES valstybėmis narėmis vykdomas arba per dvišalius susitarimus, arba per Europos Sąjungos specialųjį įgaliotinį.

Kosovas taip pat išnagrinėjo bendradarbiavimo su Eurojustu sąlygas.

5.4. Duomenų apsauga

Kosovas tenkina **visus tris reikalavimus** duomenų apsaugos srityje.

Įstatymas dėl asmens duomenų apsaugos atitinka ES *acquis*, nors į Kosovo teisinę struktūrą turėtų būti įtraukti būsimi ES duomenų apsaugos sistemos pakeitimai. Duomenų apsaugos agentūra priėmė antrinės teisės aktus dėl duomenų saugumo.

Šiuo metu su šia agentūra sistemingai konsultuojamasi dėl Asamblėjai pateiktų įstatymų projektų – šiuo įgaliojimu agentūra pasinaudojo siekdama turėti įtakos kelių teisės aktų projektų turiniui.

Be to, agentūra surengė daug informuotumo didinimo renginių; šiuo metu vietos lygmeniu paskirti duomenų apsaugos pareigūnai. Reikėtų išlaikyti agentūros biudžeto lygį.

6. 4 SKYRIUS. SU JUDĖJIMO LAISVE SUSIJUSIOS PAGRINDINĖS TEISĖS

Kosovas tenkina **septynis iš aštuonių reikalavimų** su judėjimo laisve susijusių pagrindinių teisių srityje.

Pagrindinių laisvių sistema išlieka tvirta ir buvo sustiprinta 2015 m. gegužės mėn. priėmus Apsaugos nuo diskriminacijos įstatymą, Lyčių lygybės įstatymą ir Įstatymą dėl ombudsmeno. Įstatymai priimti kaip vienas teisės aktų rinkinys (Žmogaus teisių įstatymų rinkinys) ir įsigaliojo 2015 m. birželio mėn.

Apsaugos nuo diskriminacijos įstatyme įtvirtintos nuostatos, kuriomis siekiama užkirsti kelią diskriminacijai ir kovoti su ja, skatinti veiksmingą lygybę ir įgyvendinti visų asmenų lygybės prieš įstatymą principą. Lyčių lygybės įstatyme įtvirtinama visapusiška pagarba moterų teisėms pagal tarptautinius standartus. Nauju Įstatymu dėl ombudsmeno patobulintas teisės aktas dėl ombudsmeno institucijos, išplečiant jo įgaliojimus ir skatinant nuostatas dėl jo nepriklausomumo ir nešališkumo. Siekiant įgyvendinti šiuos įstatymus iki 2015 m. pabaigos reikės priimti aštuonis poįstatyminius teisės aktus.

Siekiant įgyvendinti Įstatymą dėl ombudsmeno visų pirma reikia padidinti pajėgumus ir išteklius, kad institucija galėtų susitvarkyti su išplėstais įgaliojimais. Kadangi tai pagrindinė šalies vienodo požiūrio institucija ir nacionalinė prevencijos institucija, jai reikia daugiau darbuotojų, tinkamų patalpų ir atitinkamo biudžeto, kad ji galėtų atlikti savo naują vaidmenį. Pradinės vyriausybės taikytos priemonės neatitinka naujo įstatymo esmės. Vyriausybė turėtų skirti tinkamas patalpas ombudsmenui ir užtikrinti visišką jo biudžetinį nepriklausomumą.

Regioniniai ombudsmenų biurai užtikrina, kad piliečiai galėtų gauti informaciją apie jų įgaliojimus ir užduotis.

Be to, vyriausybė toliau įgyvendina romų, aškalių ir egiptiečių bendruomenių integracijos strategiją ir veiksmų planą. Vietos lygmeniu paskirstytos ir panaudotos papildomos lėšos, siekiant padėti vykdyti įvairias iniciatyvas, skirtas romų, aškalių ir egiptiečių mažumoms.

Griežtesnis baudžiamojo kodekso 147 straipsnio taikymas neapimtų visų incidentų dėl etninių priežasčių, nes šis straipsnis neapima nusikaltimo motyvų. Išskirtinai taikant šį straipsnį, registruojant incidentus gali būti neatsižvelgiama į galimas etnines priežastis. Ši spraga gali būti pašalinta taikant baudžiamojo kodekso 74.2.12 straipsnį, kuriame atsižvelgiama į tai, ar nusikaltimas padarytas dėl etninių priežasčių.

2014 m. Kosovo policija užregistravo 19 galimai dėl etninių priežasčių padarytų nusikaltimų. Paskutinį 2014 m. ketvirtį pranešta apie 26 galimai dėl etninių priežasčių padarytus nusikaltimus. Stebėjimo mechanizmas veikia nuo 2014 m. Tačiau galimai dėl etninių priežasčių padarytų nusikaltimų skaičius lieka neaiškus, nes Kosovo policija nėra harmonizavusi statistinių duomenų rinkimo.

Šiuo metu taikomi reglamentai, dėl kurių įmanoma išvengti savivaldybių visuomenės saugumo tarybų ir savivaldybių asamblėjų įgaliojimų dubliavimo. 2015 m. sausio mėn. paskelbtas vadovas taryboms.

Rekomendacija Nr. 8

- Siekdamas visiškai įgyvendinti reikalavimus su judėjimo laisve susijusių pagrindinių teisių srityje, Kosovas turėtų skirti tinkamas patalpas ombudsmenui ir užtikrinti visišką jo biudžetinį nepriklausomumą.

7. IŠVADA

Komisija įvertino Kosovo vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano įgyvendinimą, remdamasi Kosovo pateikta informacija ir susijusiais teisiniais ir politiniais dokumentais. Šis vertinimas papildytas vertinimo misijomis vietoje, kurias padedama ES valstybių narių ekspertų atliko Europos Komisija.

2012 m. sausio mėn. pradėjusi dialogą dėl vizų režimo liberalizavimo su Kosovu ir 2012 m. birželio mėn. Kosovo valdžios institucijoms pateikusi vizų režimo liberalizavimo veiksmų planą, Komisija Tarybai, valstybėms narėms ir Europos Parlamentui reguliariai teikė ataskaitas apie Kosovo pažangą įgyvendinant veiksmų plane nustatytus kriterijus.

Vizų režimo liberalizavimo dialogas, kaip dalis bendros ES politikos Vakarų Balkanų šalių atžvilgiu, buvo vykdomas palaikant Stabilizacijos ir asociacijos proceso dialogą. Nuo 2012 m. Komisija surengė keturis vyresniųjų pareigūnų posėdžius ir sušaukė kelis techninio pobūdžio ekspertų lygio posėdžius. Palaikant Stabilizacijos ir asociacijos proceso dialogą reguliariai aptariama pažanga sprendžiant klausimus, kuriuos apima dialogas dėl vizų režimo liberalizavimo, ir teikiamos ataskaitos.

Europos Sąjungos teisinės valstybės misija Kosove (EULEX KOSOVO), vykdydama savo įgaliojimus, atliko svarbų vaidmenį stebėdama ir kuruodama Kosovo institucijas ir patardama joms dėl reformų patvirtinimo bei įgyvendinimo ir vizų režimo liberalizavimo veiksmų plane nurodytų reikalavimų įgyvendinimo. Be to, Kosovo valdžios institucijos įrodė, kad veiksmingai bendradarbiauja su EULEX, be kita ko, vykdydamos joms suteiktus vykdomuosius įgaliojimus.

Įsitikinta, kad ES ir Kosovo dialogas dėl vizų režimo liberalizavimo yra svarbi ir ypač veiksminga priemonė siekiant **pažangos vykdant plataus užmojo sudėtingas reformas teisingumo ir vidaus reikalų srityje**, taip pat kitose srityse, kurios turi įtakos tokioms sritims kaip teisinė valstybė ir baudžiamojo teisingumo reforma. Šie klausimai stebimi ir kituose forumuose, pavyzdžiui, Stabilizacijos ir asociacijos proceso dialogo Teisingumo, laisvės ir saugumo pakomitetyje.

Kosovo pasiekta pažanga visose vizų režimo liberalizavimo veiksmų plane numatytose srityse yra pastovi ir veiksminga. Tai rodo ilgalaikį Kosovo valdžios institucijų įsipareigojimą įgyvendinti vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano reikalavimus suteikiant tam aukščiausią prioritetą.

Komisija jau pateikė dvi išsamias ataskaitas apie Kosovo pažangą įgyvendinant vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano reikalavimus. Pirmojoje ataskaitoje, patvirtintoje 2013 m. vasario mėn., dėmesys skiriamas Kosovo teisės aktų atitikčiai veiksmų plano reikalavimams. Antrojoje ataskaitoje, paskelbtoje 2014 m. liepos mėn., dėmesys skiriamas įgyvendinimui. Pastarojoje ataskaitoje pateiktos 52 rekomendacijos, susijusios su keturiais vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano skyriais, taip pat su readmisija ir reintegracija. Ataskaitoje nurodoma, kad Kosovas padarė didelę pažangą įgyvendindamas vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano reikalavimus, tačiau vis dar reikia dėti tolesnes pastangas pagal šias rekomendacijas.

Šioje ataskaitoje pateikiamos 8 rekomendacijos, atitinkančios 8 neįgyvendintus vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano reikalavimus.

Pagrindinis prioritetas ir toliau yra pažanga įgyvendinant reformas šiose srityse:

- į sunkių nusikaltimų departamentus visuose Kosovo teismuose perkelti pakankamą skaičių teisėjų ir atitinkamai pagalbinių darbuotojų;
- sukaupti tyrimų, galutinių teismo sprendimų priėmimo ir turto konfiskavimo patirties sunkaus organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylose, visų pirma suteikiant sunkaus organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylų centriniam koordinatoriui įgaliojimus ir išteklius vadovauti tarpdisciplininėms finansinių tyrimų grupėms ir stebėti tolesnius teisminių institucijų veiksmus tokiose bylose;
- užtikrinti Viešųjų pirkimų tikrinimo įstaigos veiklos nepriklausomumą ir įgyvendinti griežtus profesinio sąžiningumo planus, siekiant apsaugoti šios įstaigos ir Viešųjų pirkimų reguliavimo komisijos nepriklausomumą;

- įrodyti, kad Kosovas įgyvendino iš dalies pakeistus antrinės teisės aktus dėl vardų ir pavardžių keitimo.

Komisija toliau stebės Kosovo pažangą įgyvendinant kitus reikalavimus ir vykdomas reformas šiose srityse: prieš Kosovo piliečiams suteikiant teisę keliauti be vizų turėtų būti ratifikuotas susitarimas dėl sienų ir (arba) pasienio nustatymo su Juodkalnija; turėtų būti visiškai išmokėtos Reintegracijos fondo lėšos, dėmesį skiriant pagalbai įsidarbinant, smulkaus verslo kūrimui, profesiniam mokymui ir vaikų kalbų mokymui; turėtų būti tiriamos žemo Kosovo prieglobsčio suteikimo prašytojams lygio priežastys ir turėtų būti skirtos tinkamos patalpos ombudsmenui ir užtikrintas visiškas jo biudžetinis nepriklausomumas.

Komisija toliau aktyviai stebės, kaip Kosovas nuolat įgyvendina reikalavimus, nustatytus keturiuose vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano skyriuose, taip pat reintegracijos ir readmisijos reikalavimus pagal esamą Stabilizacijos ir asociacijos proceso dialogą ir prireikus *ad hoc* taikydama pažangos stebėjimo mechanizmus.

Rendamosi šiuo vertinimu ir atsižvelgdama į nuo 2012 m. sausio mėn. pradėto dialogo dėl vizų režimo liberalizavimo su Kosovu vykdomo nuolatinio stebėjimo ir teikiamų ataskaitų išvadas, Komisija mano, kad ši ataskaita yra paskutinė.

Toliau galioja pirmiau pateiktos rekomendacijos. Įgyvendinus šias rekomendacijas ir su sąlyga, kad toliau yra ir bus taikomos veiksmingos priemonės siekiant išvengti naujos migracijos krizės, Komisija pateiks pasiūlymą iš dalies pakeisti Reglamentą (EB) Nr. 539/2001.

Kosovas turėtų toliau rengti tikslines informavimo kampanijas siekdamas išaiškinti su beviziu režimu keliaujant į Šengeno erdvę susijusias teises ir pareigas, įskaitant informaciją apie patekimo į ES darbo rinką taisykles. Komisija toliau stebės ir darys viską, kas įmanoma, kad padėtų Kosovui įgyvendinti vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano reikalavimus.